

Memorandwm Esboniadol i Rheoliadau Diogelu Iechyd (Coronafeirws, Cau Busnes) (Cymru) 2020

Paratowyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Lywodraeth Cymru ac fe'i osodir gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Diogelu Iechyd (Coronafeirws, Cau Busnesau) (Cymru) 2020.

Vaughan Gething
Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

23 Mawrth 2020

1. Disgrifiad

Mae'r Rheoliadau hyn yn ei gwneud yn ofynnol i fusnesau sy'n gwerthu bwyd neu ddiod i'w bwyta ar y fangre, a'r busnesau a restrir yn yr Atodlen, i gau er mwyn diogelu rhag y risgiau i iechyd y cyhoedd sy'n deillio o coronafeirws.

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfau, cyfiawnder a chyfansoddiad

Caiff y Rheoliadau hyn eu gwneud o dan y weithdrefn frys a nodir yn adran 45R o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd (Rheoli Clefydau) 1984 (p.22) ("y Ddeddf 1984"). Caiff y Rheoliadau eu gwneud heb fod drafft wedi'i osod a'i gymeradwyo gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn ei bod yn angenrheidiol, oherwydd brys, gwneud y Rheoliadau heb i ddrafft gael ei osod a'i chymeradwyo fel y gellir cymryd mesurau iechyd y cyhoedd er mwyn ymateb yn gyflym i'r bygythiad i iechyd pobl gan coronafeirws.

Mae'r Rheoliadau yn peidio â chael effaith ar ddiwedd y cyfnod o 28 o ddiwrnodau (heb gynnwys toriad) sy'n dechrau ar y diwrnod y gwneir yr offeryn oni bai, yn ystod y cyfnod hwnnw, bod y Rheoliadau wedi eu cymeradwyo gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

3. Cefndir deddfwriaethol

Mae'r Rheoliadau wedi eu gwneud o dan adrannau 45C(1), (3)(c), (4)(d), 45F(2) a 45P o Ddeddf 1984.

Mae Deddf 1984 a'r Rheoliadau a wneir o dan y Ddeddf honno yn darparu fframwaith deddfwriaethol ar gyfer diogelu iechyd yng Nghymru a Lloegr. Mewnosodwyd Rhan 2A o Ddeddf 1984 gan Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2008, ac mae'n darparu sail gyfreithiol i ddiogelu'r cyhoedd rhag bygythiadau sy'n deillio o glefydau heintus.

Mae adran 45C o Ddeddf 1984 yn darparu pŵer i'r Gweinidog priodol wneud rheoliadau er mwyn atal, diogelu rhag achosion neu ledaeniad heintiau neu halogiad, neu ddiogelu yn eu herbyn, neu ddarparu ymateb iechyd cyhoeddus iddynt. Mae'n cynnwys pwerau i osod cyfyngiadau neu ofynion ar neu mewn perthynas â phersonau, pethau neu safleoedd os bydd, neu mewn ymateb i, fygythiad i iechyd y cyhoedd. Mae adran 45F yn galluogi gwneud darpariaeth atodol gan gynnwys darpariaeth ar gyfer gorfodi cyfyngiadau a gofynion a osodir o dan y Rheoliadau a chreu tramgwyddau.

Rhoddir y swyddogaethau o dan yr adrannau hyn i "y Gweinidog priodol". O dan adran 45T (6) o Ddeddf 1984, ystyr y Gweinidog priodol, mewn perthynas â Chymru, yw Gweinidogion Cymru

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Mae'r Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud mewn ymateb i'r bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd o ganlyniad i fynychder a lledaeniad coronafeirws syndrom anadlol aciwt difrifol 2 (SARS-CoV-2) sy'n achosi'r clefyd a adwaenir fel COVID-19 neu "coronafeirws".

Mae'r Rheoliadau yn ei gwneud yn ofynnol cau busnesau sy'n gwerthu bwyd neu ddiod i'w bwyta ar y mangre, a busnesau a restrir yn yr Atodlen, i ddiogelu rhag y risgiau i iechyd y cyhoedd sy'n deillio o coronafeirws. Maent hefyd yn gwneud darpariaeth ar gyfer gorfodi'r cyfyngiadau hyn.

O dan y Rheoliadau rhaid i berson sy'n gyfrifol am redeg busnes a restrir yn rhan 1 o'r Atodlen gau unrhyw fangre, neu ran o'r fangre, lle y gwerthir bwyd neu ddiod i'w fwyta yn y fangre honno, a peidio â gwerthu bwyd neu ddiod i'w fwyta ar ei fangre. Os yw'r busnes yn gwerthu bwyd neu ddiod i'w fwyta oddi ar y safle, rhaid iddo beidio â gwerthu bwyd neu ddiod i'w fwyta ar y safle.

Rhaid i berson sy'n gyfrifol am gynnal busnes a restrir yn rhan 2 o'r Atodlen gau'r busnes hwnnw.

Mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru barhau i adolygu'r angen am y cyfyngiadau bob 28 diwrnod. Cyn gynted ag y bydd Gweinidogion Cymru yn ystyried nad oes angen y cyfyngiadau mwyach i atal, amddiffyn yn erbyn, rheoli neu ddarparu ymateb iechyd cyhoeddus i fynychder neu ledaeniad haint yng Nghymru â coronafeirws, rhaid i Weinidogion Cymru gyhoeddi cyfarwyddyd. Mae cau'r busnesau, felly, yn parhau hyd nes y rhoddir cyfarwyddyd gan Weinidogion Cymru.

Mae'r Rheoliadau hyn yn dod i ben ar ddiwedd y cyfnod o chwe mis sy'n dechrau ar y diwrnod y deuant i rym.

Mae'n hollbwysig cymryd pob cam rhesymol i gyfyngu ar drosglwyddo coronafeirws. Datganwyd coronafeirws ar 11 Mawrth 2020 gan Sefydliad Iechyd y Byd fel Argyfwng Iechyd Cyhoeddus o Bryder Rhyngwladol, a chymerir camau ledled y byd i gyfyngu ar ei drawsyr. Mae Prif Swyddog Meddygol Llywodraeth Cymru, ar y cyd â'r prif swyddogion meddygol eraill ar draws y DU, yn asesu'r risgiau i iechyd y cyhoedd yn deillio o coronafeirws yn uchel. Mae nifer y trosglwyddiadau a'r derbyniadau i ysbysai yng Nghymru wedi bod yn cynyddu ac mae ymateb brys yn hanfodol.

Mae Gweinidogion Cymru o'r farn bod y cyfyngiadau a'r gofynion a osodir gan y Rheoliadau yn gymesur â'r hyn y maent yn ceisio ei gyflawni, sef ymateb i fygythiad difrifol a buan i iechyd y cyhoedd.

Mae'r cyfyngiadau yn ffurfio rhan o ymateb y DU i coronafeirws. Mae cyfyngiadau cyfatebol wedi'u rhoi yn eu lle gan reoliadau a wnaed gan yr Ysgrifennydd Gwladol mewn perthynas â busnesau yn Lloegr.

5. Ymgynghoriad

Wrth ystyrru y bygythiad difrifol a buan sy'n codi o coronafeirws a'r angen am ymateb brys i iechyd y cyhoedd, ni fu ymgynghoriad cyhoeddus mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn.

6. Aseiad Effaith Rheoleiddiol (RIA)

Ni fu aseiad effaith rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn oherwydd yr angen i'w rhoi ar waith ar fyrder i ymdrin â bygythiad difrifol ac uniongyrchol i iechyd y cyhoedd.